

با نام و یاد پروردگار جان و جهان  
بایسته هایی برای نگارش پژوهش

۱۴۰۲/۵/۱۴

الف) بایسته های ساختاری:

۱. ساختار و ساماندهی عنوانهای مقاله چنین باشد:

۱،۱. در بالای صفحه اول به شیوه وسط چین، عنوان مقاله بیاید و نام نویسنده در چپ صفحه، زیر عنوان پژوهش نوشته شود.

۲،۱. چکیده و زیر آن کلیدواژه.

۳،۱. مقدمه بدون شماره گذاری بیاید و به بیان مساله، پرسش ها، فرضیه ها و پیشینه پژوهش عنوان داده نشود.

۴،۱. عنوان های اصلی و فرعی پژوهش با شماره گذاری های اصلی و فرعی نوشته شوند.

۵،۱. پس از متن پژوهش، نتیجه آن بدون شماره گذاری نوشته شود.

۶،۱. پیوست ها مانند نقشه و جدول و...، اگر نیاز باشد پس از نتیجه پژوهش آورده شوند.

۷،۱. فهرست منابع و پژوهش ها در پایان پژوهش آورده شود.

۲. همه عنوان های پژوهش در راست صفحه نوشته شوند، مگر عنوان اصلی پژوهش.

۳. ساختار محتوای چکیده چنین است؛

۱،۳. در پاراگراف نخست (حدود سه خط)، اندیشه بنیادی پژوهش آورده شود.

۲،۳. در پاراگراف دوم به مسایلی چون؛ روش پژوهش، رویکرد در پژوهش، ابعاد و محورهای بحث، دغدغه های نویسنده

یا مسایلی که در پی بررسی آنها هستید، نوشته شود و سپس دست آورد کلیدی، پژوهش آورده شود.

۳،۳. پس از آن پنج واژه کلیدی در پژوهش را با عنوان «کلیدواژه» بیاورید.

۴. در محتوای مقدمه بایستی چند کار انجام شود؛

گفتنی است در پژوهش کلاسی و مقاله ها نباید به بیان مساله، پرسش ها، فرضیه ها، و پیشینه پژوهش، عنوان داده شود.

۱،۴. پس از توضیح در باره موضوع اصلی پژوهش، به تبیین و توضیح مساله های پژوهش و محورهای بحث مورد نظر

خودتان (که در چکیده آوردید) پرداخته شود و چرایی آنها را روشن کنید که چند مساله را می خواهید بررسی کنید و چرا؟ تا

ارتباط ابعاد مساله با عنوانهای اصلی و فرعی پژوهش روشن شود.

۲،۴. تبیین و توضیح درباره رویکرد پژوهشی خود که آیا رویکرد شما توصیفی یا تحلیلی و یا انتقادی است؟ و چرا چنین

رویکردی را در پیش گرفته اید؟

۴،۴. تبیین و توضیح درباره روش گردآوری پژوهش که آیا روش شما کتابخانه ای یا میدانی است؟ و چرا چنین روشی را در

پیش گرفته اید؟

۵،۴. چرایی گستره زمانی و مکانی پژوهش (بازه زمانی و گستردگی مکانی) را توضیح دهید.

۶،۴. هم چنین پرسش اصلی و پرسش های فرعی و فرضیه های فرعی (هماهنگ با پرسش های فرعی) آورده شود.

۷،۴. مهم‌تر این که در پایان مقدمه باید **پیشینه پژوهش** آورده شود و به مهم‌ترین پژوهش‌های نو (کتاب، مقاله، پایان‌نامه‌ها) در دوره کنونی که مرتبط با موضوع پژوهش شما هماهنگ هستند را به شیوه دسته‌بندی شده معرفی نمایید و این که در این پژوهش‌ها درباره موضوع پژوهش شما، چه اندازه کار شده است و در پایان آن، **تفاوت کارتان** با پیشینه‌ها را بنویسید. استناد دقیق همه موارد پیشینه‌ها در پانویست بایسته است.

۵. آگاه باشید که **منابع کهن نباید در پیشینه پژوهش** آورده شوند، تنها پژوهش‌های نو و جدید را بیاورید.
۶. پرسش اصلی نباید همان عنوان پژوهش باشد اما باید با عنوان پژوهش هماهنگ باشد.
۷. پرسش‌های فرعی به چستی، چگونگی و چرایی مساله یا مسایل پژوهش پرداخته شود.
۸. همه عنوان‌های اصلی و فرعی در متن پژوهش، شماره‌گذاری اصلی و فرعی داشته باشند.
۹. عنوان‌های داخل متن پژوهش با عنوان اصلی پژوهش هماهنگ باشند.
۱۰. در پژوهش کلاسی، به **فهرست مطالب** نیازی نیست. فهرست مطالب تنها در پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و طرح‌های پژوهشی آورده می‌شود.

### **ب) بایسته‌های محتوایی:**

۱. **استناد** (داشتن پانویست یا پاورقی) برای همه گزارش‌های تاریخی گذشته و در همه جمله‌ها و پاراگراف‌ها ضرورت دارد و باید استناد به منابع کهن و تاریخی داده شود.
۲. همه گزارش‌هایی که از منابع و پژوهش‌های دیگران گرفته‌اید باید در پانویست، استناد داده شود مگر نکته‌ها و تحلیل‌هایی که خودتان به دست آورده باشید.
۳. استناد و پانویست‌نویسی برای همه تحلیل‌ها و مطالب پژوهش‌های جدید دیگران، به آثار استفاده شده ضروری است.
۴. پس از هر عنوانی در متن پژوهش، آن را توضیح دهید که چه مباحثی را خواهید آورد و سپس شواهد تاریخی را از منابع بیاورید.
۵. در پایان هر بحث و پیش از عنوان جدید، جمع‌بندی خودتان را بنویسید. **(بدون عنوان گذاری)**.
۶. برای هر مساله و موضوعی باید شواهدی از دوره‌های مختلف بیاورید تا نتیجه‌گیری، تحلیل و تعمیم دادن بتواند درست باشد.
۷. مطالب زیر هر عنوان با آن عنوان هماهنگ باشد و مطالب بیرون از موضوع و مطالب مقدماتی را نیاورید.
۸. دسته‌بندی مطالب در هر موضوعی بسیار مهم است.
۹. پژوهشگر و دانشجو در بین متن پژوهش، حضور علمی داشته باشد و نویسنده نباید تنها گزارش‌گر نوشته‌های دیگران باشد. مهم این است که نویسنده نیز به موضع‌گیری و نوشتن دیدگاه خود در باره گزارش‌ها بپردازد.
۱۰. اگر از پژوهش‌های (مقاله و کتابها) دیگران استفاده کرده‌اید، باید در پانویست استناد دهید و گرنه دزدی (سرقت) علمی است.

۱۱. استناد نقشه‌ها و جدول‌ها نیز داده شود.

۱۲. اگر در یک پانوش چند منبع آوردید باید استنادها و منابع در پاورقی به ترتیب تاریخی و زمانی بیایند و از کهن‌ترین منبع آغاز شود.

۱۳. **نتیجه پژوهش** را در مقاله یا پایان‌نامه با توجه به پرسش‌ها و فرضیه‌ها، نوشته شود و این که کدام فرضیه درست یا نادرست بود؟ و چه پاسخ درستی برای پرسش به دست آمد؟

### ج) بایسته‌های شکلی:

۱. در پژوهش‌های کلاسی و مقاله، نیازی به صفحه‌های مقدماتی مانند نام دانشگاه، نشانه دانشگاه (آرم) و ... نیست.

۲. استنادها و منابع باید در پانوشت بیاید. (نه در متن و نه در پی‌نوشت)

۳. همه پژوهش‌های (مقاله‌ها و کتابها و پایان‌نامه‌ها) نوشته شده در پیشینه را نیز در پانوشت استناد دهید.

۴. پانوشت‌ها باید خودکار باشند نه دستی. یعنی **Alt + Ctrl + F** را بگیرید و خودکار پانوشت می‌آید.

۵. شماره‌های پانوشت‌ها دستی نباشند و خودتان تغییر ندهید.

۶. پانوشت‌ها راست چین شوند و از دو سوی صفحه (جاستی فای) تنظیم شود.

۷. همه متن راست چین شود و از دو سوی صفحه (جاستی فای) تنظیم شود.

۸. قلم برای متن پژوهش **bzar** باشد و اندازه قلم متن شماره ۱۴ و اندازه قلم پانوشت‌ها شماره ۱۱ باشد.

۹. اندازه قلم همه **عنوانها ۱۲** باشد و **برجسته** (پررنگ) شوند.

۱۰. فاصله بین همه خطها در متن و پانوشت‌ها، **یک (۱)** باشد.

۱۱. همیشه یک فاصله (اسپیس) **پس** از نشانه‌های؛ نقطه، ویرگول، نقطه ویرگول، دو نقطه، و پرانتز بسته **بگذارید** و **پیش** از آنها **نباید** فاصله (اسپیس) بگذارید.

۱۲. حاشیه (گل و تصویر و خط و دیگر چیزها) دور برگه‌ها (صفحه) یا در متن پژوهش آورده نشود.

۱۳. پس از هر شماره در متن و پاورقی، نقطه بگذارید نه خط و ویرگول و نقطه ویرگول.

۱۴. هیچ فاصله‌ای بین مطالب نگذارید و مطالب پشت سر هم باشد. یعنی پس از پایان هر مطلب در زیر هر عنوانی، بدون فاصله عنوان دیگر بیاید و مطالب را زیر آن بنویسید و نباید ادامه مطالب را در صفحه پس از آن بنویسید.

۱۵. جلوی عنوانها هیچ متن و توضیحی نوشته نشود.

۱۶. **پاراگراف‌بندی** در متن بسیار مهم است. به گونه‌ای که هر پیام و مفهوم معمولاً در چند خط باید باشد (بین ۳ تا ۸) و سپس اینتر زده شود و پاراگراف دیگر نوشته شود.

۱۷. مشخصات منابع را در فهرست منابع کامل بنویسید.

۱۸. عنوانها را، سرنامه و سوییچ (**هیدینگ** Heading) کنید تا فهرست مطالب در کنار صفحه کامپیوتر آشکار شود.

۱۹. عنوان پژوهش در وسط برگه اول و نام نویسندگان در چپ برگه اول نوشته شود.

## د) کارهای تنظیم شکلی مقاله

۱. عنوان پژوهش را با گرفتن کلید کنترل و کلید حرف E انگلیسی به میانه برگه بیاورید.
۲. نام استاد و دانشجو را با گرفتن کلید کنترل و کلید حرف L، چپ چین کنید.
۳. همه متن را با گرفتن کلید کنترل و کلید حرف A بگیرید و سپس در قسمت home وارد، فلش گوشه راست و پایین قسمت پاراگراف را بزنید، صفحه‌ای باز می‌گردد و در میانه صفحه after و before را صفر و line spacing را سینگل (یک) بگذارید و اینتر بزنید تا همه متن با فاصله ۱ تنظیم شود.
۴. دوباره همه متن را با گرفتن کلید کنترل و حرف A بگیرید و سپس در قسمت فونت **قلم بی‌ذر** را گزینش کنید و کلید اینتر را بزنید و موس را به پانوشته‌ها ببرید و همین کار را انجام دهید تا پانوشته‌ها نیز تنظیم شوند.
۵. همه عنوان‌های داخلی مقاله و عنوان اصلی فونت ۱۲ باشند و برجسته یا پررنگ شوند (بُلد کردن).
۶. عنوان کلیدواژه نباید هیدینگ و برجسته شود.
۷. پس از کلیدواژه و پیش از نوشتن مقدمه، چند خط فاصله بگذارید.
۸. بین مطالب پژوهش و پس از عنوان دیگر، هیچ فاصله‌ای با متن پس از آن نگذارید.
۹. دوباره همه متن را بگیرید و سپس در قسمت پاراگراف، جاستی‌فای کنید تا همه متن از دو سو، تنظیم شود.
۱۰. دوباره همه متن را بگیرید و سپس در قسمت layout فلش گوشه راست و پایین قسمت page setup را بزنید تا صفحه‌ای باز گردد و شماره بالا و پایین و راست و چپ را روی ۲ و ۷ دهم تنظیم کنید و اینتر (OK) را بزنید.

## ه) شیوه استناد در پانوشته:

### ۱) استناد به کتاب:

نام و نام خانوادگی نویسنده؛ عنوان کتاب؛ مصحح، محل نشر: نام انتشارات، نوبت چاپ، سال چاپ؛ جلد، صفحه.

#### نمونه:

ابن هشام، عبدالملک بن هشام؛ السیره النبویه؛ تصحیح عبدالحفیظ شبلی و دیگران، بیروت، دارالمعرفه، چاپ اول، ۱۴۱۲ق؛ ج ۲، ص ۷۴۹.

مرتضی مطهری؛ جهاد؛ تهران: صدرا، چاپ هفتم، ۱۳۷۳؛ ص ۴۲.

### ۲) استناد به مقاله:

نام و نام خانوادگی نویسنده؛ عنوان مقاله؛ نام نشریه، شماره مسلسل، زمان انتشار؛ صفحات آغاز و پایان مقاله، صفحه نوشته شده مطلب خودتان را نیز بیاورید.

#### نمونه:

مرتضی مردیها؛ معنا و مبنای تبیین در علوم اجتماعی؛ فصلنامه مطالعات میان رشته‌ای در علوم انسانی، دوره هشتم، شماره ۴، پاییز ۱۳۹۵؛ صص ۷۲-۸۶، ص ۸۰.

اصغر افتخاری؛ امنیت ملی: رهیافت‌ها و آثار؛ فصلنامه مطالعات راهبردی، پیش‌شماره ۲، تابستان ۷۷؛ صص ۲۷-۶۰، ص ۲۹.

### (۳) استناد به پایان‌نامه:

نام و نام‌خانوادگی پژوهشگر؛ عنوان پایان‌نامه؛ دوره تحصیلی، نام دانشگاه ارائه پایان‌نامه، نام و نام‌خانوادگی استاد راهنما؛ سال دفاع.

### نمونه:

زهرابختیاری؛ بررسی تاریخی جایگاه امر به معروف و نهی از منکر در سیره و سنت معصومان(ع)؛ پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهراء. تهران، استاد راهنما دکتر محمدرضا بارانی؛ ۱۳۹۷ش.

فاطمه سرخیل؛ بازتاب رویکردهای متفاوت مذهبی در جهت‌گیری نخبگان علمی شیعه نسبت به دیگر مذاهب اسلامی در دوره صفویه؛ رساله دکتری، دانشگاه الزهراء س. تهران، استاد راهنما دکتر علی محمد ولوی؛ ۱۳۹۷.

**نکته:** شایسته است در شیوه استناددهی، **چهار بخش** استناد با «نقطه ویرگول» از هم جدا شوند:

۱. نام نویسنده، ۲. نام کتاب، مقاله و پایان‌نامه ۳. مشخصات نشر، ۴. آدرس جلد و صفحه.

### (و) شیوه نگارش فهرست منابع و مأخذ:

#### (۱) نگارش فهرست منابع کهن:

نام‌خانوادگی نویسنده، نام؛ عنوان کتاب؛ مصحح، محل نشر: نام انتشارات، نوبت چاپ، سال چاپ؛ جلد، صفحه.

### نمونه:

ابن هشام، عبدالملک بن هشام؛ السیره النبویه؛ تصحیح عبدالحفیظ شبلی و دیگران، بیروت، دارالمعرفه، چاپ اول، ۱۴۱۲ق.

مطهری، مرتضی؛ جهاد؛ تهران: صدرا، چاپ هفتم، ۱۳۷۳.

#### (۲) نگارش فهرست مقاله‌ها:

نام‌خانوادگی نویسنده، نام؛ عنوان مقاله؛ نام نشریه، شماره مسلسل، زمان انتشار؛ صفحات آغاز و پایان مقاله، صفحه نوشته آورده شده.

### نمونه:

مردیها، مرتضی؛ معنا و مبنای تبیین در علوم اجتماعی؛ فصلنامه مطالعات میان رشته‌ای در علوم انسانی، دوره هشتم، شماره ۴، پاییز ۱۳۹۵؛ ص ۸۰.

افتخاری، اصغر؛ امنیت ملی: رهیافت‌ها و آثار؛ فصلنامه مطالعات راهبردی، پیش‌شماره ۲، تابستان ۷۷؛ صص ۶۰-۲۷، ص ۲۹.

#### (۳) نگارش فهرست پایان‌نامه‌ها:

نام‌خانوادگی پژوهشگر، نام؛ عنوان پایان‌نامه؛ دوره تحصیلی، نام دانشگاه ارائه پایان‌نامه، نام و نام‌خانوادگی استاد راهنما؛ سال دفاع.

### نمونه:

جمشیدی، فریبا؛ بررسی تطور واژه‌گزینی مفهوم فرقه در منابع فرقه‌نگاری تا دوره‌ی صفویه؛ پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهراء. تهران، استاد راهنما دکتر محمدرضا بارانی؛ ۱۳۹۹ش.  
کدخدایی، نرگس؛ گروهش ایرانیان به اسلام از آغاز تا برآمدن آل بویه: سیر تاریخی و پراکندگی جغرافیایی؛ رساله دکتری، دانشگاه تهران، استاد راهنما دکتر محسن معصومی؛ ۱۳۹۹.

### ز) نمونه ساختار مقاله

#### تحلیل سخنان امام حسین(ع) از مدینه تا مکه بر پایه کنش‌های گفتاری جان سرل

دکتر محمدرضا بارانی<sup>۱</sup>

مهدیه پاکروان<sup>۲</sup>

#### چکیده:

کلیدواژه:

#### مقدمه

۱. نظریه کنش گفتاری

۲. بافت موقعیتی

۳. بررسی سخنان امام حسین(ع) تا پیش از مکه

۱,۳. سخنان امام با مروان

۲,۳. سخنان امام با محمد حنفیه

۳,۳. سخنان امام با همراهان

۴,۳. سخنان امام با عبدالله بن مطیع

#### نتیجه:

#### جدول و پیوست‌ها:

#### فهرست منابع و مآخذ:

این مقاله در نشریه علمی پژوهشی مطالعات تاریخ فرهنگی، ش ۴۲، زمستان ۱۳۹۸ چاپ شده است.

پدرام و پیروز باشید.

محمدرضا بارانی

۱۴۰۲/۵/۱۴

---

<sup>۱</sup>. دانشیار و عضو هیئت علمی گروه تاریخ دانشگاه الزهراء. [m.barani@alzahra.ac.ir](mailto:m.barani@alzahra.ac.ir)

<sup>۲</sup>. دانشجوی دکتری تاریخ، دانشگاه ... آدرس ایمیل دانشگاهی دانشجو ...